

Vieraslajiasiantuntijaryhmän kokous 25.9.2024

Kansallisen vieraslajilain muuttamisen tilanne ja 4. täydennysluettelon lajit sekä niitä koskeva EU- ja kansallinen päätöksentekoprosessi olivat pääaiheina syyskuisessa vieraslajiasiantuntijaryhmän kokouksessa. Lisäksi kokouksen asialistalla olivat EU-vieraslajiluettelon taksonomiset muutokset ja kommentointivaiheessa olevat, 5. täydennysluetteloon ehdolla olevat lajit. Etänä pidettyyn Teams-kokoukseen osallistui 19 henkeä.

Maa- ja metsätalousministeriö esitteli tilannekatsauksen kansallisen vieraslajilain muuttamisesta ja voimaantulosta. Lakimuutoksesta tehdään hallituksen esitys (HE), joka annetaan eduskunnan täysistunnon käsittelyyn lokakuussa. Lain on esitetty tulevan voimaan vuoden 2025 alussa. Vieraslajilakiin esitetyn toisen muutoksen myötä sallittaisiin droonien käyttö vieraslajien jäljittämiseksi. Nykyisellään droonien käyttö on sallittua metsätuslainsäädännön nojalla ainoastaan eläinten paikallistamisessa. Toinen muutos koskisi uusien vieraslajien enimmäissiirtymäaikaajan pidentämistä 2 vuodesta 3 vuoteen. Kevään 2024 lausuntokierroksen perusteella suurin muutos ehdotettuun lakimuutokseen tehtiin enimmäissiirtymäaikaan. Alun perin ehdotettua 5 vuoden siirtymäaikaajan pidettiin liian pitkänä ajanjaksona nykyiseen 2 vuoteen verrattuna. HE-luonnokseen enimmäissiirtymäajaksi kirjattiin 3 vuotta. Asiantuntijaryhmälle kerrottiin myös muista lisäyksistä, joita HE-luonnokseen tehtiin julkisen lausuntokierroksen ja lainsäädännön arviointineuvoston antaman lausunnon perusteella.

Luonnonvarakeskus LUKE kertasi EU:n 4. täydennysluetteloon ehdolla olevat 27 lajia, joiden riskinarvioinnit on jo hyväksytty EU:n tiedefoorumissa ja joita on aiemmin käsitelty asiantuntijaryhmän kokouksissa. LUKE myös esitteli 4. täydennysluetteloon ehdolla olevat neljä uutta lajia, joiden riskinarvioinnit ovat hyväksynnässä Tiedefoorumissa 26.9.2024. Lajit ovat näkinpaunikko (*Crassula helmsii*), japanintatar (*Reynoutria japonica*), sahalinintatar (*Reynoutria sachalinensis*) ja tarhatatar (*Reynoutria x bohemica*). Kolme ehdolla olevaa tatarlajia kuuluvat jo kansalliseen luetteloon. Jos lajit päätyvät EU-vieraslajiluetteloon, poistetaan ne kansallisesta luettelosta.

EU:n 5. täydennysluetteloa varten oli 13.9.2024 mennessä kommentoitavana riskinarvioinnit 3 kasvi- ja 3 eläinlajista. Kasvilajeista kommentoitavana olivat Suomessa akvaariolajeina käytettävät vesikasvit amerikkakilpukka (*Hydrocharis laevigata*) ja *Vallisneria australis* sekä koisokasveihin lukeutuva pensas *Lycium ferocissimum*. Eläinlajeista käsiteltyinä olivat nivelmatolaji *Amyntas agrestis*, simpukkalaji *Potamocorbula amurensis* ja rapulaji *Procambarus acutus*. Kommenttien perusteella täydennetyt riskinarvioinnit toimitetaan uudelleen EU:n tiedefoorumin käsittelyyn. *Potamocorbula amurensis* -lajista esitettiin kokouksessa huomio, että 100 haitallisuuden vieraslajin listalle kuuluva laji vähentää merkittävästi kasviplanktonin määrää ja voi muuttaa ekosysteemejä.

LUKE esitteli myös lajit, joiden taksonomisia muutoksia käsitellään EU:n tiedefoorumissa 26.9.2024 ja myöhemmin EU:n vieraslajikomiteassa. Komissio on ehdottanut taksonomisia muutoksia neljälle EU-luettelon lajille: pikkumungolle, siperianmaaoravalle, arabiansulkahirssille ja kuningaskäärmeelle. Kokouksen taksonomiakeskusteluissa todettiin, että lajityöhön tarvitaan ajantasainen ja kattava taksonominen luettelo. EU:n vieraslajiprosesseissa ei ole kaikilta osin tehty selvää rajausta, mitä nimettyyn lajiin katsotaan sisältyvän. Kokouksessa sovittiin asian eteenpäin viemisestä Tiedefoorumin tiedoksi. Siperianmaaoravan taksonomiakysymyksen ohessa pohdittiin, voiko laji levitä Venäjältä Suomeen omatoimisesti, jolloin sitä ei pidettäisi vieraslajina. Lajihavainnon sekä yksilön alkuperän varmistamisen rajapinta todettiin haastavaksi monen lajin osalta. Myös tämä levinneisyys- ja määrittelykysymys viedään tiedoksi Tiedefoorumiin.

Maa- ja metsätalousministeriö kertoi lisäksi 12. kesäkuuta 2024 järjestetyn EU:n vieraslajikomitean kokouksen annista. Kokouksen asialistalla oli EU:n vieraslajiluettelon 4. päivityskierros ja vieraslajiluetteloon ehdolla olevat 27 vieraslajia. Komissio esitteli lajit ja perustelut EU:n vieraslajiluetteloon lisäämiselle. EU-tasolla keskusteluja jatketaan myöhemmin syksyllä. Komission esitys vieraslajiluetteloon lisättävistä lajeista viedään ensin julkiseen kuulemiseen alkukevään aikana. Uusista lajeista äänestetään todennäköisesti loppukeväästä tai alkukesästä 2025.